

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 203g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și din articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ

CHIȘINĂU

21 mai 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
 dlui Sergiu LITVINENCO,
 dlui Ion MALANCIUC,
 dnei Viorica PUICA,
 dlui Nicolae ROȘCA,
 dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
 cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 24 septembrie 2025,
 Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
 Având în vedere actele și lucrările dosarului,
 Deliberând la 21 mai 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi, după cum urmează:

- textul „se poate plăti doar pentru 12 luni trecute” din articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri;

- textul „o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii” din articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ,
 ridicată de dl avocat Alexandru Savva, în interesele dlui Fiodor Zaițev, în dosarul nr. 3a-803/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de un complet de judecători ai Curții de Apel Centru, format din domnul Ghenadie Mîra și doamnele Angela Bostan și Lucia Bagrin.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin Ordinul MAI nr. 106F din 25 martie 2011, dl Fiodor Zaițev și-a încetat raporturile de muncă cu Ministerul Afacerilor Interne, iar la 28 martie 2011, acestuia i-a fost stabilit dreptul la pensie pe baza Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri. Ulterior, dl Fiodor Zaițev i-a solicitat Ministerului Afacerilor Interne recalcularea vechimii în muncă.

4. Prin certificatul nr. 34/51-4991 din 27 mai 2021, Inspectoratul de Poliție Ștefan-Vodă a recalculat vechimea în muncă a dlui Fiodor Zaițev. Ulterior, dl Fiodor Zaițev i-a solicitat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale (în continuare, CTAS) Ștefan-Vodă să-i plătească diferența valorii pensiei ca urmare a recalculării vechimii în muncă începând cu data de stabilire a dreptului la pensie, adică din 28 martie 2011. Prin Decizia CTAS Ștefan-Vodă nr. 23/2021.15501 din 8 iunie 2021 a fost achitată diferența valorii pensiei începând cu data de 1 iunie 2020. Dl Fiodor Zaițev a atacat această decizie cu o cerere prealabilă la Compania Națională de Asigurări Sociale (în continuare, CNAS). Cererea sa a fost respinsă.

5. La 24 septembrie 2021, dl Fiodor Zaițev a atacat aceste decizii în instanța de judecată. Printr-o Hotărâre a Judecătorei Chișinău din 2 iunie 2022 a fost anulată decizia CTAS Ștefan-Vodă și răspunsul CNAS de respingere a cererii prealabile. Instanța de judecată a dispus achitarea diferenței valorii pensiei ca urmare a recalculării vechimii în muncă pentru toată perioada, începând cu 29 martie 2011. Prin Decizia Curții de Apel Centru din 1 martie 2023 a fost respinsă cererea de apel formulată de către CNAS și menținută hotărârea primei instanțe. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 19 februarie 2025 a fost casată Decizia Curții de Apel Centru, cauza fiind trimisă la rejudecare.

6. La 8 septembrie 2025, dl avocat Alexandru Savva a ridicat, în interesele dlui Fiodor Zaițev, excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi: textul „se poate plăti doar pentru 12 luni trecute” din articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993; textul „dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare” din articolul 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993; și textul „o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii” din articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ.

7. Printr-o încheiere din 9 septembrie 2025, Curtea de Apel Centru a admis parțial ridicarea excepției de neconstituționalitate doar în partea textelor de lege contestate din articolele 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și 143 alin. (4) din Codul administrativ și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională spre soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. [...].”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 120

Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri sunt următoarele:

Articolul 51

Termenele de recalculare a pensiilor

„[...]”

(2) Recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1 a lunii următoare celei în care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i **se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.**”

[...]”

10. Prevederile relevante ale Codului administrativ, adoptat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, sunt următoarele:

Articolul 143

Retragerea unui act administrativ individual ilegal defavorabil

„[...]”

(3) Dacă la emiterea unui act administrativ individual de acordare a prestațiilor sociale legislația nu a fost corect aplicată sau s-a pornit de la o stare de fapt care s-a dovedit a fi incorectă și prin aceasta, în mod greșit, nu s-au efectuat prestații sociale

corespunzătoare, atunci actul administrativ, chiar și după ce a devenit incontestabil, se anulează în tot sau în parte cu efect pentru trecut sau viitor. Această normă nu se aplică dacă actul administrativ se bazează în esență pe date eronate sau incomplete, pe care persoana defavorizată le-a prezentat intenționat sau din neglijență gravă.

(4) Dacă un act administrativ individual este retras conform alin. (3) cu efect pentru trecut, prestațiile sociale se efectuează conform prevederilor legale corespuuzătoare pentru **o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere**. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției susține că în cauza de pe rolul Curții de Apel Centru, Casa Națională de Asigurări Sociale se opune achitării diferenței valorii pensiei în circumstanțele nou apărute pentru o perioadă mai mare de 12 luni, făcând referire în acest sens la prevederile articolului 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993. Totuși, dacă instanța de judecată va stabili că aceste prevederi nu sunt incidente în cauza principală, autorul excepției consideră că există riscul ca pretențiile sale să fie respinse pe baza articolului 143 alin. (4) din Codul administrativ, care, de asemenea, stabilește limite temporale la plata retroactivă a pensiei.

12. Autorul excepției susține că prevederile legale contestate au condus la o practică administrativă greșită a Casei Naționale de Asigurări Sociale în cauzele privind recalcularea prestațiilor stabilite în cazul comiterii unor erori. În acest sens, autorul face trimitere la mai multe Hotărâri ale Curții Constituționale, printre care Hotărârea nr. 9 din 3 martie 1997, Hotărârea nr. 27 din 18 mai 1999, Hotărârea nr. 14 din 6 iulie 2006, Hotărârea nr. 10 din 2 iunie 2009, Hotărârea nr. 19 din 18 octombrie 2011, Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, Hotărârea nr. 5 din 10 aprilie 2012, Hotărârea nr. 19 din 19 iulie 2016, Hotărârea nr. 6 din 9 februarie 2017 și Hotărârea nr. 10 din 8 mai 2018.

13. În concluzie, autorul excepției susține că prevederile contestate, care acordă dreptul la recalcularea pensiei și la plata retroactivă a prestațiilor sociale doar pentru o perioadă de 12 luni, așa cum prevede articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, sau doar pentru o perioadă de 3 ani, așa cum stabilește articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ, încalcă articolele 1, 4, 7, 8, 16, 26, 46, 47, 49, 50, 53, 54 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a prevederilor de la

§ 1 *supra*, ține de competența Curții Constituționale. Aceste dispoziții nu au mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Circumstanțele litigiului principal confirmă faptul că cauza se află în faza apelului, după trimiterea ei la rejudicare de către Curtea Supremă de Justiție. Curtea menționează că, pentru declanșarea controlului de constituționalitate, trebuie confirmată aplicabilitatea prevederilor legale contestate în cauza pendinte din fața instanței de drept comun care a ridicat excepția. Potrivit jurisprudenței sale, condiția aplicabilității prevederilor legale contestate presupune ca acestea să fie incidente în cauza examinată și să producă efecte juridice în privința autorului (a se vedea DCC nr. 94 din 15 iunie 2021, § 23).

18. Curtea observă că autorul excepției îi solicită să exercite controlul de constituționalitate al unor prevederi din articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993. Totodată, autorul îi mai solicită Curții să verifice constituționalitatea unor prevederi din articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ. Autorul precizează că nu cunoaște cu certitudine care normă va fi aplicată de către instanța de judecată și că există riscul ca pretențiile sale să fie respinse pe baza uneia din aceste norme.

19. În acest context, Curtea reține că prevederile de la articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și cele de la articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ reglementează, aparent, același domeniu, *i. e.*, condițiile plății prestațiilor sociale, stabilind limite temporale în acest sens. Chiar autorul în argumentele sale confirmă acest fapt și admite că normele respective nu pot fi aplicate în același timp. Astfel, pentru că nu este convins care dintre prevederile criticate ar fi incidentă în cauza sa, autorul le contestă pe ambele pe calea excepției și îi solicită Curții să stabilească care dintre acestea îi este aplicabilă.

20. În aceste condiții, Curtea reține că este chemată să rezolve întâi o problemă de aplicare a legii și să decidă care dintre norme reglementează raportul juridic, ca mai apoi să exercite controlul de constituționalitate al prevederii în discuție. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că judecata sa este o judecată a legilor, la modul abstract, nu o judecată a cazurilor concrete. Curtea nu este competentă să identifice dreptul aplicabil ori să stabilească obligațiile părților într-un raport juridic concret (a se vedea DCC nr. 78 din 10 iulie 2025, § 32). Această competență le aparține, prin definiție, instanțelor de drept comun.

21. În asemenea situații, atunci când în fața sa au fost contestate două articole de lege care se exclud reciproc de la aplicare, Curtea a precizat că, dacă ar verifica toate variantele legii, ar da curs unei *actio popularis* (a se vedea DCC nr. 108 din 12 septembrie 2024, § 18, și DCC nr. 20 din 6 februarie 2025, § 23).

22. De asemenea, Curtea observă că în argumentarea excepției autorul face trimitere la mai multe hotărâri ale Curții, fără să arate însă principiul sau regula din hotărâre pe care o invocă, în ce constă similitudinea situației sale cu cauza soluționată anterior și cum conduc considerentele jurisprudențiale invocate la concluzia neconstituționalității în cauza sa. În

jurisprudența sa, Curtea a precizat că simpla trimitere la o hotărâre anterioară, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 114 din 26 septembrie 2023, § 16, și DCC nr. 167 din 13 noiembrie 2025, § 21). În situații similare, Curtea a declarat inadmisibile sesizările formulate astfel. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea i-ar înlocui pe autori la formularea argumentelor de neconstituționalitate și ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 71 din 18 iunie 2024, § 19).

23. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (3) literele d) și f), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi, după cum urmează:

- textul „se poate plăti doar pentru 12 luni trecute” din articolul 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri;

- textul „o perioadă de cel mult 3 ani până la retragere. Dacă retragerea se face la cerere, calcularea perioadei pentru care se vor acorda retroactiv prestații sociale se face din momentul depunerii cererii” din articolul 143 alin. (4) din Codul administrativ,

ridicată de dl avocat Alexandru Savva, în interesele dlui Fiodor Zaițev, în dosarul nr. 3a-803/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 21 mai 2026

DCC nr. 85

Dosarul nr. 203g/2025